

RECENZIE

KUŠNÍROVÁ, J. a kol.: *Daňovníctvo – daňová teória a politika I – praktikum*. Prvé vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2011, 138 s., ISBN 978-80-8078-408-9

V lete 2011 vyšla v edícii EKONÓMIA vydavateľstva IURA EDITION recenzovaná publikácia *Daňovníctvo – daňová teória a politika I – praktikum*. Táto vysokoškolská učebná pomôcka predstavuje nielen základný študijný materiál pre študentov Ekonomickej univerzity v Bratislave k predmetu Daňová teória a politika I, ale môže slúžiť aj širokému okruhu čitateľov z laickej aj odbornej verejnosti na získanie, resp. prehĺbenie poznatkov z daňovej oblasti.

Publikácia je spracovaná v súlade s najnovšími poznatkami z daňovej praxe päťčlenným kolektívom autorov z Katedry financií Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave v zložení: Ing. Jana Kušnírová, Ing. Michal Borza, Ing. Martin Geško, doc. Ing. Jana Kubicová, PhD., MBA a Ing. Juraj Válek. Zohľadňuje aktuálne problémy uplatňovania jednotlivých daní v Slovenskej republike a plynule nadväzuje na vysokoškolskú učebnicu Schultzová, A. a kol.: *Daňovníctvo – daňová teória a politika I*, ktorá vyšla v uvedenom vydavateľstve v rovnakom čase.

Autori si pri spracovaní učebnej pomôcky zvolili logický prístup. Obsahuje dve rozsiahle samostatné kapitoly – priame dane a nepriame dane, ktoré sa členia podľa tematických celkov na podkapitoly zaoberajúce sa jednotlivými druhmi daní v súlade s platnou daňovou legislatívou v Slovenskej republike. Jednotlivé kapitoly svojou štruktúrou nadväzujú na vyššie spomínanú učebnicu a obsahujú iba príklady na riešenie vybraných situácií z praxe podľa jednotlivých druhov daní. Každá časť zaoberajúca sa vybranou daňou je doplnená vyriešenými vzorovými príkladmi, ktoré majú používateľovi

praktika umožniť vniknúť do problematiky výpočtu vybranej dane a pochopiť jednotlivé súvislosti. Vzorové príklady sú doplnené problémovými okruhmi na diskusiu a množstvom neriešených praktických príkladov. V závere každej časti sú pre overenie správnosti výpočtu uvedené výsledky riešenia.

Pokiaľ ide o zameranie príkladov, oceniť treba jednak rozmanitosť vybraných príkladov z praxe, ich aktuálnosť a jednoduchosť, ako aj plynulý prechod od jednoduchších problémových okruhov k zložitejším. Osobitne je potrebné vyzdvihnúť vyčerpávajúci spôsobom spracovanú časť 2.1.1 Daň z príjmov fyzickej osoby, ktorá je ukončená komplexnými príkladmi na vyplnenie daňového priznania typu A a typu B, umožňujúcimi používateľovi praktika získané vedomosti aplikovať pri výpočte vlastnej daňovej povinnosti za príslušné zdaňovacie obdobie. V závere učebnej pomôcky v časti 3.2.6 je prehľadným a zaujímavým spôsobom spracovaná problematika ekologických daní, ktoré boli do daňovej sústavy SR zavedené v súlade s európskou legislatívou v roku 2008.

Obsah vysokoškolskej učebnej pomôcky svedčí o svedomitom prístupe autorov k jej spracovaniu, ako aj o ich odborných vedomostiach v daňovej oblasti. Na záver by som chcela oceniť potrebnosť učebnej pomôcky pre pedagogický proces v študijných programoch vysokoškolského štúdia zameraných na daňovú oblasť.

Marcela Rabatinová

ŠVIHLÍKOVÁ, I.: *Globalizace a krize. Souvislosti a scénáře*. Všeň: GRIMMUS, 2010, 296 s., ISBN 978-80-87461-01-3¹

Posudzovaná publikácia analyzuje väzby medzi procesom globalizácie a stále častejšími krízami vrcholiacimi súčasnoú globálnou finančnou a hospodárskou krízou. Autorka spája pojem „globalizácia“ s javmi, ktoré sa odohrali vo svetovej ekonomike od 70. rokov minulého storočia – práve v tejto dobe dochádza k fundamentálnemu zlomu vo vývoji svetového hospodárstva a k následnému ťaženiu neoliberalizmu.

Publikácia je členená do šiestich kapitol. V prvej kapitole *Od 70. rokov k súčasným krízam* autorka skúma podmienky vzniku súčasnej globálnej krízy s dôrazom na veľkú koncentráciu kríz v 90. rokoch minulého storočia (Mexiko, juhovýchodná Ázia, Rusko, Brazília, Argentína) a zdôrazňuje, že až vznikom krízy v USA, teda v jadre systému, sa objavujú lepšie podmienky na radikálnu reformu celého medzinárodného menové-

¹ Recenzia vznikla v rámci riešeného projektu OP VaV s názvom: *Vytvorenie excelentného pracoviska ekonomického výskumu pre riešenie civilizačných výziev v 21. storočí* (ITMS 26240120032). *Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku*. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ (50 %) a v rámci riešenia projektu VEGA č. 1/0174/11: *Determinanty formovania znalostnej ekonomiky v kontexte novej hospodárskej stratégie „Európa 2020“* (50 %).

ho systému (s. 43). Podľa nej zlom v 70. rokoch znamenal hlboké zmeny na úrovni technológií, následne ekonomiky, ale i spoločenského systému, vrátane dominantnej ekonomickej teórie – nástupu neoliberalizmu, ktorý našiel praktické vyjadrenie v tzv. washingtonskom konsenze (s. 13 – 14). Autorka vychádza z konceptu Kondratievových vln, predpokladajúceho, že každých približne 40 – 60 rokov dochádza k zásadnému obnoveniu techník a technológií, tzv. inováciám najvyššieho stupňa. Údaje o Kondratievových vlnách ukazujú, že asi od roku 1945 prebiehala IV. K-vlna s horným obratom (vrcholom) na konci 60. rokov. To zodpovedá zlomu v 70. rokoch – posunu po dolnej časti K-vlny, kde vedecko-technický pokrok pôsobí na úsporu pracovných miest (s. 63). V tejto súvislosti I. Švihlíková hodnotí tzv. novú ekonomiku v USA, ktorá mala byť vyjadrením novej kvality ekonomickeho rastu v postindustriálnej fáze spoločnosti (vysoký rast bez inflácie, pokles nezamestnanosti, predstava o odbúraní hospodárskeho cyklu a nekonečnej konjunktúre) ako neúspešný pokus o prechod do V. vlny. Ukázalo sa totiž, že tento typ rastu nie je ustálený, resp., že možno vyžaduje hlbšie spoločenské zmeny (možno i globálneho charakteru), než ku ktorým došlo (s. 44 – 45). Kapitulu uzatvára otázkou, či už nastúpila V. vlna často spájaná s informačnou spoločnosťou, resp., či podmienky na jej nástup sú už vytvorené. V tomto kontexte by totiž súčasná kríza (minimálne na Západe) mohla byť považovaná za tzv. „formačnú krízu“ – teda krízu, ktorá povedie k zásadnej spoločenskej zmene (s. 64).

V druhej kapitole *Komoditné trhy* si autorka všima spojitosť medzi vývojom na komoditných trhoch a krízami. Prednostne sa zameriava na trh ropy a trh potravín. Deformujúci vplyv finančných nástrojov dokumentuje na ropnej bubline v roku 2008 a na rozdvojení ropného trhu na obchodovanie s reálnou (fyzickou) komoditou a na papierové obchodovanie s ropnými futures (s. 71). V ďalšej časti sa zaoberá potravinovou krízou z roku 2008 a faktormi, ktoré generovali vysoký a skokový nárast cien. Okrem klasických faktorov (pokles ponuky kvôli suchu v hlavných exportných krajinách – Austrália, Ukrajina) sa na ňom podieľali i nízke zásoby a vplyv špekulácie na potravinový trh. Medzi nové faktory, ktoré ale môžu naznačovať dlhodobé zmeny v tomto sektore, zaraďuje rast cien ropy, koncept biopalív a nárast dopytu v Číne a Indii (s. 82 – 83). Veľkú pozornosť venuje konceptu biopalív, vytvárajúcich prepojenie medzi energetickým trhom a trhom potravín (vysoká cena z ropného trhu sa prelieva na trh potravín). Súčasný koncept biopalív je príležitosťou pre špekulantov, degraduje pôdu a samotná predstava dotovania v USA a EÚ „spaľovania potravín“ na výrobu drahého paliva (etanolu) v situácii, keď milióny ľudí hladujú, je podľa nej eticky a morálne neospravedliteľná (s. 84 – 86).

V tretej kapitole *Riešenie krízy a prechod do krízy*

dlhovej autorka konštatuje, že v súlade s mainstreamovým videním si väčšina politických predstaviteľov osvojila názor, že hlavnou príčinou krízy bola nedostatočná regulácia vo finančnom sektore. Následne sa „riešenie“, resp. prevencia pred ďalšími krízami koncentrovali do rôznych pokusov regulácie a silnejšej stimulácie ekonomiky prostredníctvom rôznych podporných balíčkov a programov (s. 87). K zmenám došlo i na geopolitickej úrovni – vyššiu váhu získalo zoskupenie G-20, ktoré by sa malo stať hlavnou platformou pre globálnu ekonomickú spoluprácu (s. 89 – 90), nakoľko G8 už nie je sama schopná riešiť súčasnú krízu. Autorka ďalej uvádza, že kríza finančná prerástla do krízy dlhovej, ktorá je symbolizovaná Gréckom. Zdieľame jej názor, že „silná angažovanosť nemeckých a tiež francúzskych bánk práve v gréckych štátnych dlhopisoch signalizovala, že nemožno nechať Grécko „padnúť“ a „zbankrotovať“ (s. 106). I. Švihlíková si všima ekonomicke a politické dosahy krízy, diskutuje možné riešenia (s. 106 – 110) a v závere kapitoly kladie znepokojivé otázky: Je vôbec možné splácať dlhy v období recesie, resp. krízy? Odkiaľ príde zázračný rastový impulz? (s. 111).

V štvrtej, rozsahom najväčšej kapitole *Zmeny prostredia, v ktorom sa štáty pohybujú*, sa autorka zameriava predovšetkým na zmeny medzinárodného ekonomického prostredia, vznik a vývoj nových aktérov. Kapitulu začína zmenenou podobou medzinárodného obchodu, jeho vplyvom na ekonomický rast a spormi v rámci WTO ohľadom pravidiel jeho fungovania. Všima si špecifické stratégie dvoch najväčších exportérov na podporu vývozu – v prípade Číny je to podhodnotený jüan a v prípade Nemecka stratégia mzdovej deflácie (s. 122). Pozornosť zaostruje na rad abnormalít súčasného vývoja, ako sú napríklad kapitálové toky smerujúce z rozvojových krajín do rozvinutých, obrovská akumulácia devízových rezerv určitých štátov, dominancia finančného sektora nad reálnym, nárast špekulatívneho kapitálu, nadmerná dlhovo podložená spotreba, ktorá vystupovala ako hnací motor americkej ekonomiky a pod. (s. 124 – 129). Spojnicou medzi medzinárodným obchodom a medzinárodným finančným systémom sú podľa I. Švihlíkovej globálne nerovnováhy. Ich jadrom je obrovský deficit bežného účtu (predovšetkým v USA), zatiaľ čo iné krajiny sú vysoko „prebytkové“ (Čína, Japonsko, hlavní ropní exportéri). Globálne nerovnováhy predstavujú veľké ohrozenie svetovej ekonomiky; je to globálny problém a jeho riešenie musí byť urobené všetkými relevantnými aktérmi (s. 130 – 138). Autorka si všima veľké zmeny, ktoré nastali na finančnom trhu od začiatku 70. rokov. Ide o silný rozvoj „finančných inovácií“ vedúci k vzniku nových finančných nástrojov a financilizáciu ekonomiky signalizujúcu presun ťažiska ekonomiky od výroby a služieb k finančnictvu. Osobitnou témou je postavenie dolára – aj keď dolár stále zostáva medzinárodnou menou čís-